

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสุ่มสุ่มประจำมัสยิดต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 26 มัสยิด และได้แบ่งวิธีการศึกษาวิจัยเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้านที่มีสถานภาพเป็นสุ่มสุ่มประจำมัสยิดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 400 คน จากมัสยิดใน 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอ ลาดบัวหลวง อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน และอำเภอเสนา ซึ่งประชากรมุสลิมทั้งหมดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีจำนวน 35,026 คน (สำมะโนประชากร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2543, 2544 : 40)

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Group)

ในการวิจัยครั้งนี้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรยามานะ (Yamane, 1971 : 580-581)

$$n = \frac{N}{1 + Ne}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่ม ตัวอย่างเท่าที่จะยอมรับได้

ในการหากลุ่มตัวอย่าง ให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 0.05 สำหรับรายละเอียดในการแทนค่าในกลุ่มประชากรมีดังนี้

แทนค่าสูตร	$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$
	$= \frac{35,026}{1 + 35,026(0.05)^2}$
	$= 399.989$
	$= 400$

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กำหนดพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีมัสยิดตั้งอยู่เท่านั้น ปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 16 อำเภอ โดยในจำนวนดังกล่าวมีเพียง 8 อำเภอ ที่มีมัสยิดตั้งอยู่ ได้แก่ 1. อำเภอพระนครศรีอยุธยา 2. อำเภอวังน้อย 3. อำเภอลาดบัวหลวง 4. อำเภอบางปะอิน 5. อำเภอบางบาล 6. อำเภอบางปะหัน 7. อำเภอเสนา 8. อำเภอท่าเรือ

2. สุ่มตัวอย่างอำเภอจาก 8 อำเภอให้เหลือ 4 อำเภอโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงได้แก่

2.1 อำเภอพระนครศรีอยุธยา เหตุผลที่เลือกอำเภอนี้เนื่องจากมีมัสยิดตั้งอยู่มากที่สุดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาคือ 20 มัสยิด จากจำนวนมัสยิดทั้งหมด 59 มัสยิด และเป็นที่ตั้งของโรงเรียนอิสลามศรีอยุธยามูลนิธิ ซึ่งในโรงเรียนมีผู้รู้ และนักวิชาการหลายท่านจึงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลได้ดี

2.2 อำเภอลาดบัวหลวง เหตุผลที่เลือกอำเภอนี้เนื่องจากมีมัสยิดตั้งอยู่เป็นจำนวนมากรองจากอำเภอพระนครศรีอยุธยาคือจำนวน 19 มัสยิด และประชากรที่เป็นมุสลิมในอำเภอนี้นับถือศาสนาอิสลามเป็นที่สองรองจากศาสนาพุทธของจำนวนประชากรทั้งหมด

2.3 อำเภอบางปะอิน เหตุผลที่เลือกอำเภอนี้เนื่องจากมีมุสลิมอาศัยอยู่ค่อนข้างมากและประเพณีการทำบุญของอำเภอนี้นำศึกษาเนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ที่นี้ส่วนมากเป็นผู้ที่อยู่ในสังกัดของกลุ่มเกาะสุชูฟีย์

2.4 อำเภอเสนา เหตุผลที่เลือกอำเภอนี้เนื่องจากประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอนี้ส่วนมากเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธและการที่มีมุสลิมเข้าไปอยู่ด้วยจึงทำให้บางอย่างอาจคิดเพี้ยนไปจากหลักการบ้างซึ่งเป็นที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

3. สุ่มมัสยิดแต่ละอำเภอทั้ง 4 อำเภอ จำนวน 26 มัสยิด โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากโดยพิจารณาความสอดคล้องกับขนาด คิดเป็นร้อยละ 50 ของแต่ละอำเภอ ดังนี้

3.1 อำเภอพระนครศรีอยุธยา สุ่มมัสยิด 10 มัสยิดจากจำนวน 20 มัสยิด ได้แก่ :

- 1) มัสยิดกุฎีซ่อฟ้า หมู่ 4 ตำบลคลองตะเคียน
- 2) มัสยิดตะเกียบโยคิน๗ หมู่ที่ 13 ตำบลคลองตะเคียน
- 3) มัสยิดยะมาลุกคีน หมู่ที่ 3 ตำบลคลองตะเคียน
- 4) มัสยิดอิสลามวัฒนา หมู่ที่ 6 ตำบลสำเภากลุ่ม
- 5) มัสยิดชาฟีอี(กลาง) หมู่ที่ 7 ตำบลสำเภากลุ่ม
- 6) มัสยิดซุนนียะห์ หมู่ที่ 2 ตำบลปากกราน
- 7) มัสยิดนูรุลยะมาล หมู่ที่ 5 ตำบลลุมพลี
- 8) มัสยิดนูรุลอีมานวาริสซุนนะห์ หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านป้อม
- 9) มัสยิดอาลีอิดการอยน์ หมู่ที่ 2 ตำบลภูเขาทอง
- 10) มัสยิดมุฮัมมัดอาลีอิดซอลิฮีน หมู่ที่ 3 ตำบลลุมพลี

3.2 อำเภอลาดบัวหลวง สุ่มมัสยิด 10 มัสยิดจากจำนวน 19 มัสยิด ได้แก่ :

- 1) มัสยิดรอซี้ดี หมู่ที่ 2 ตำบลคลองพระยาบันลือ
- 2) มัสยิดคอยรียะห์ หมู่ที่ 2 ตำบลพระยาบันลือ
- 3) มัสยิดคารูลคอยรอด หมู่ที่ 2 ตำบลพระยาบันลือ
- 4) มัสยิดนูรูลอิสลาม หมู่ที่ 2 ตำบลคลองพระยาบันลือ
- 5) มัสยิดยามีอุลคอยรอด หมู่ที่ 1 ตำบลสามเมือง
- 6) มัสยิดนาซีรุคดิน หมู่ที่ 7 ตำบลสามเมือง
- 7) มัสยิดชาติลียะห์ หมู่ที่ 11 ตำบลคลองพระยาบันลือ
- 8) มัสยิดมุสลิมินคลองใหม่ หมู่ที่ 11 ตำบลคลองพระยาบันลือ
- 9) มัสยิดมุฮัมมะดียะห์ หมู่ที่ 2 ตำบลสิงหนาท
- 10) มัสยิดเนียมะตุลลอฮ์ หมู่ที่ 1 ตำบลพระยาบันลือ

3.3 อำเภอบางปะอิน สุ่มมัสยิด 4 มัสยิดจากจำนวน 7 มัสยิด ได้แก่ :

- 1) มัสยิดนูรูลฮูดา หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านพลับ
- 2) มัสยิดนูรูลเอียะห์ซาน หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านพลับ
- 3) มัสยิดนูรูลอิสลามหัวเมฆ หมู่ที่ 3 ตำบลบางประแดง
- 4) มัสยิดเราะห์มานียะห์ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียงรากน้อย

3.4 อำเภอเสนา สุ่มมัสยิด 2 มัสยิดจากจำนวน 4 มัสยิด ได้แก่ :

- 1) มัสยิดฮาซานียะห์ หมู่ที่ 2 ตำบลชานนา
- 2) มัสยิดกอดีรียะห์ หมู่ที่ 2 ตำบลชานนา

รวมทั้งสิ้น 26 มัสยิดจากจำนวน 59 มัสยิดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. สุ่มผู้รู้ ผู้อาวุโส ชาวบ้านที่เป็นสัปบุรุษมัสยิดที่สุ่มได้ จำนวน 400 คน โดยขอทราบข้อมูลจากอิหม่าม หรือฝ่ายทะเบียนของมัสยิด และทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากมัสยิดละ 15 – 16 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คนจาก 26 มัสยิด

ตาราง 1 รายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	รายชื่ออำเภอ	จำนวนมัธยม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	พระนครศรีอยุธยา	10	155
2	ลาดบัวหลวง	10	155
3	บางปะอิน	4	60
4	เสนา	2	30
	รวม	26	400

3.4 ตัวแปรที่ศึกษา

3.4.1 ตัวแปรอิสระ

3.4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษาสามัญ
- ระดับการศึกษาศาสนา
- สถานที่อยู่อาศัย
- อาชีพ
- รายได้ต่อเดือน
- ฐานะทางสังคม

3.4.1.2 ความเชื่อ

- ความเชื่อที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางศาสนา
- ความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางศาสนา

3.4.2 ตัวแปรตาม

3.4.2.1 การทำบุญเพื่อคนที่มีชีวิตอยู่

- การทำบุญโกนผมไฟ
- การทำบุญเข้าสู่นัด
- การทำบุญเนื่องในการแต่งงาน
- การทำบุญเนื่องจากการไปทำฮัจญ์

3.4.2.2 การทำบุญเพื่อคนที่เสียชีวิตไปแล้ว

- การทำบุญ 3 วัน 7 วัน 40 วัน 100 วัน ให้กับผู้ที่เสียชีวิต

3.4.2.3 การทำบุญเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

- การทำบุญในวันพุธสุดท้ายของเดือนเสาะพีร
- การทำบุญเนื่องในวันอาชูรอ
- การทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูระฮฺบาน
- การทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันประสูติท่านศาสดา (เมาลิด)
- การทำบุญในเดือนรอมฎอน
- การทำบุญเนื่องจากการบนบาน
- การทำบุญขึ้นบ้านใหม่
- การทำบุญเมื่อมีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน

3.5 เครื่องมือในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเชื่อ และประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามทั้ง 3 ตอนเป็นคำถามแบบปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้ในการศึกษา

2. ผู้วิจัยพิมพ์แบบสอบถามฉบับร่าง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษา และด้านการวิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามที่สร้างขึ้นกับหัวข้อ และเนื้อหาที่ต้องการวัด จำนวน 3 ท่าน

4. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 40 ครอบครัวย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

6. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์จากข้อบกพร่องที่พบจากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง

7. พิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.6.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวกับ ความเชื่อ และประเพณีในการทำบุญจาก คัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ หนังสือตีฟฮ์ร หนังสืออธิบายด้วยบทนะดีษ ตลอดจนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.6.2 ข้อมูลเชิงสำรวจ

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยกับแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่เกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในการทำบุญของชาวมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.6.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.6.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3.6.3.2 ผู้วิจัยไปที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลและที่ตั้งของมัสยิดต่าง ๆ รายชื่ออิหม่ามประจำมัสยิด

3.6.3.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปตามมัสยิดต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์

3.6.3.4 ผู้วิจัยโทรศัพท์ขอความร่วมมือกับบรรดาอิหม่ามให้ส่งแบบสอบถามกลับมาให้ผู้วิจัย

3.6.3.5 ผู้วิจัยออกไปเก็บแบบสอบถามที่ยังค้างส่งอยู่ตามมัสยิดต่าง ๆ

3.6.4 การตรวจสอบคำตอบจากกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลและจำนวนของแบบสอบถาม หากกลุ่มตัวอย่างส่งข้อมูลกลับมาไม่ครบจำนวน ผู้วิจัยทำการส่งไปอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3.6.5 วิธีการนับคะแนนจะใช้วิธีแบบทีลี่ หรือแจกแจงความถี่

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 จัดกระทำกับข้อมูล โดยการนำข้อมูลมาลงรหัสและประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For windows (Statistical Package for the Social Science for window)

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเก็บข้อมูลจากประชากรเพียงกลุ่มเดียว จึงใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอภิปรายผลข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง